AUT, XLIV, 2006, p. 71-82

PUNCTUL INTERIOR

de

Mirela-Ioana BORCHIN

Sistemul semiotic utilizat în exprimarea scrisă este compus din semne verbale, semne de ortografie şi semne de punctuaţie. Aceste semne sunt folosite în conformitate cu normele ortografice, norme stabilite de instituţiile academice care controlează aspectul scris al limbii. Două lucrări recent editate de Academia Română (*Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, ediţia a II-a, 2005 şi *Gramatica limbii române*[1], ediţia a III-a, 2005) evidenţiază cu promptitudine importanţa respectării regulilor de folosire a semnelor ortografice şi de punctuaţie.

Dacă norma ortografică este strictă şi abaterile de la aceasta sunt considerate indicii ale carenţelor din instrucţia lingvistică a autorilor lor, norma de punctuaţie este privită de vorbitori cu mai mare lejeritate, iar încălcările ei nu sunt la fel de dur sancţionate.

Autorii GA_3 admit explicit posibilitatea creării unor efecte stilistice prin ignorarea unor reguli de utilizare a semnelor de punctuaţie:

„Punctuaţia poate marca încălcarea anumitor reguli sintactice, cu intenţia de a crea efecte de emfază. De exemplu, punctul poate marca fragmentarea unei propoziţii sau a unei fraze prin intonaţie, uneori şi prin pauză, subliniindu-se unităţile izolate de regenţii lor: comp. *O să-l vizitez*[.] ***Mâine*** (sau ***Când o să pot***)., *O să-l vizitez mâine* (sau *când o să pot*)” [2].

Faptul că introducerea punctului în interiorul unităţii comunicaţionale poate fi o sursă de expresivitate, având, mai cu seamă, o justificare extralingvistică, ne determină să analizăm mai îndeaproape câteva situaţii de comunicare în care segmentarea subiectivă a enunţurilor vine în contradicţie nu numai cu regulile punctuaţiei, ci şi cu norma gramaticală.

---

[1] În continuare: GA_3.

[2] GA_3, vol. II, p. 950.

BDD-A6377 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

O întemeiere pragmatică a preferinței pentru ceea ce am numit *punct interior*[3] poate fi o explicație pentru frecvența acestuia în materialul ilustrativ asupra căruia ne-am oprit – fragmente din romanul *Colecția de fluturi* al Simonei Constantinovici –, dat fiind că romanciera este conferențiar universitar, specialistă în limba română contemporană, cu ireproșabile cunoștințe de morfosintaxă și de punctuație. Observăm însă că, recurgând insistent la punctul interior, autoarea *Colecției de fluturi* se disociază, în creație, de profesoara de română, simțind față de enunțurile textului literar o mai mare libertate de expresie subiectivă și fragmentându-le în funcție de propria-i respirație epică.

Acestea fiind zise, avansăm și ipoteza creării – prin punctul interior – a unei figuri de stil la nivelul punctuației, figură care, prin pondere și număr de actualizări, prin motivațiile subterane și efectele de suprafață, devine o componentă esențială a subiectivității în proza Simonei Constantinovici.

În plan sintactic, câteva strategii discursive se bazează pe efectele produse de introducerea sistematică a punctului în interiorul unităților sintactice.

1. Urmărind modul în care sunt construite propozițiile și frazele din romanul Simonei Constantinovici, remarcăm o incidență ridicată a punctului interior în realizarea raportului de **subordonare**. Ritmul sacadat al rostirii nu-i îngăduie scriitoarei să încadreze conținuturile pe care intenționează să le transmită în propoziții dezvoltate, motiv pentru care determinantele părților principale sau, mai rar, secundare de propoziție apar după o spațiere prin punct. Aceste ocurențe neobișnuite – sub interdicție, conform normei în vigoare – ale punctului desemnează grafic răgazul necesar pentru căutarea unui termen subordonat adecvat completării eficiente a înțelesului elementului regent. Iată, în acest sens, cum se înfiripă în *Colecția de fluturi* o veritabilă gramatică alternativă a subordonării. În gramatica acestui roman, se separă prin punct:

a) în propoziție:

- atributul:

„Asta a fost prima lui reacție. *Firească. Spontană*".

„Depășise limita rezonabilului. *Cea mai de sus*".

- apoziția:

„Strângea panoul în brațe. *Perna* lui cea de toate nopțile".

[3] De distribuția în propoziție și frază a acestui tip de punct s-a ocupat și G. Beldescu (v. *Punctuația în limba română,* ed. a II-a, București, Ed. 100+1 Gramar, 1997, p. 76-78). Domnia Sa trece în revistă cele mai frecvente situații în care punctul izolează părți de propoziție sau propoziții, fragmentând unitățile sintactice în poziții în care nici punctuația, nici gramatica nu permit prezența acestui semn.

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Aveam impresia că surpriza era destinată bietelor noastre ciolane, ale dubioşilor din sanatoriu. *Adică Isidorei, lui Ivo, mie...*".

„Preotul era însoţit de trei crâsnici. *Unul* răguşit*, altul* beat*, al treilea* complet afon".

- elementul predicativ suplimentar:

„Vorbele îi ieşeau stâlcit din gură. *Repetate. Repetate*".

„M-am aplecat şi-am mers câţiva metri în patru labe. *Salivând*".

„Copiii alergau în toate direcţiile ca să-i prindă. *Cu braţele larg deschise*".

- complementul direct:

„O luă la fugă pe scări în jos. Nu se opri până în parcul din spatele sanatoriului. Respiră adânc. *Aer, aer, aer*".

„Pe Marco îl aştepta panoul acela, fără îndoială. *Pe Marco. Nu pe altcineva.* El avea o colecţie de fluturi".

- complementul indirect:

„Dugheana mirosea ciudat. *A petrol. A făină. A cauciuc. A ceară. A slănină* afumată. *A bomboane* mentolate".

- complementul instrumental:

„Peste un câmp de orez ningea. *Cu* fragezi *fulgi*".

- complementul circumstanţial de mod propriu-zis:

„Până să se dumirească despre ce e vorba, Paraschiv l-a înghiţit. *Gogâlţ, gogâlţ*".

„Tot de acolo, din biserică, ieşeau, ţinându-se de mână, enoriaşii. *Câte doi, câte trei*".

„De pe acoperişul aproape pământiu – dacă ne referim la culoare – se scurgea ploaia. *Cărămidă cu cărămidă. Picătură cu picătură*".

- complementul circumstanţial de mod cantitativ:

„Nu se putu abţine în faţa unui astfel de spectacol terifiant. Vomită. *O dată, de două ori*".

- complementul circumstanţial de mod comparativ:

„Ne cuibăream în circumvoluţiunile creierilor lor, lărvuiam acolo, ne înmulţeam de sute de mii de ori. *Ca viermii*".

„Acolo oamenii mor cu totul altfel, mult mai discret, şi mormintele lor sunt mai modeste, iar preoţii trec neobservaţi. *Ca o adiere de vânt. Ca o aripă de înger*".

- complementul circumstanţial de loc:

„Se întâlni pe scări cu câţiva leproşi. Aproape se îmbrânciră. *Între etajul doi şi trei*".

„Lumina cădea difuz. *Pe oameni, pe cruci, pe pantofi*".

- complementul circumstanţial de timp:

„Stăruie încă în mine imaginea Barbarei, singura femeie pe care am iubit-o şi urât-o deopotrivă. *Înainte şi după crimă*".

BDD-A6377 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Aveau rezerva lor din care ieşeau arareori. Puteau fi prinşi. *Arareori*”.

- complementul circumstanțial de cauză:

„A deschis larg, cât a putut de tare, geamul. Nu avea aer. Se sufoca. *Astmul, astmul, astmul*”.

- complementul circumstanțial de scop:

„Unii şi-au pus corturile chiar lângă buza gropii. *Pentru a nu rata nicio ecluziune*”.

- complementul circumstanțial de concesie:

„Le repetam uneori în gând. *Împotriva voinței noastre*”.

- complementul circumstanțial consecutiv:

„Brusc, fără motiv, m-am tras de urechi. *Până la lacrimi*”. etc.;

b) în frază:

- atributiva:

„Cadavrele soților Croff poate că nici nu sunt reale. Crima lui Marco sau Ivo nu a existat. A inventat-o scriitorul pentru a o face să intre în roman. Era necesară o crimă. Fiecare crimă cu ambiguitatea ei. *Din care niciun autor nu poate ieşi*”.

„Nu ştiu de unde această nemaipomenită nevoie de a inventa. *Pe care o simte, fără îndoială, fiecare dintre noi*”.

- apoziționala:

„Azi am pictat fluturele-pasăre. Doctorul Justinian, sau Ambrozie cel de temut, care, ca din întâmplare, m-a vizitat azi-dimineață, mi-a spus că acest fluture trăieşte în Noua Guinee şi că e monument al naturii. *Adică e pe cale de dispariție*”.

- circumstanțiala de mod:

„Studenții, nu prea mulți la număr, veniți în salon împreună cu doctorul Justinian, mă privesc tâmp. *De parcă le-aş vorbi despre creşterea ardeilor iuți în deşert*”.

„Corul nebunilor din sanatoriul «Violete de Parma» se spărgea de pereți. *Cum se sparg ouăle în tigaia fierbinte*”.

- circumstanțiala de timp:

„Am fi preferat amândoi să facem închisoare, zece ani, douăzeci, să muncim cât ne-ar fi ținut balamalele. *Până crăpam*”.

- circumstanțiala de condiție:

„Aştept un înger să mi se aşeze domol pe gura deschisă. Şi să fâlfâie către stele, după aceea. *Dacă mai are chef*”.

- circumstanțiala de concesie:

„Atunci inima se relaxează. Corpul nu se mai supune creierului. Cazi într-o dulce moleşeală. Muşchii se blegesc. Nu mai poți înainta. *Deşi vrei cu tot dinadinsul*”.

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Voi intra cu foarfeca în roman. La sfârşit de săptămână voi face acest lucru. Fără semne de întrebare. *Chiar dacă e dureros*”.

2. În **coordonarea** prin juxtapunere, folosirea predilectă a punctului în locul virgulei nu duce doar la încetinirea vitezei de lectură. La Simona Constantinovici întâlnim pauze de reflecție, de inspirație, de freamăt, după care comunicarea se continuă cu mai multă însuflețire. Acestea sunt expresia căutărilor şi a descoperirilor, care înseamnă oprire, dar şi flux creativ. De aceea, în *Colecția de fluturi,* autoarea separă prin punct:

a) părțile de propoziție multiple:

- subiecte:

„Nu, greşesc, acolo, în peticul acela de cer pluridimensional, nu exista ideea de copil. *Nici jucării. Nici baloane* colorate. *Nici gumă de mestecat. Nici scutece. Nici nopți* pierdute. *Nici castele de nisip* clădite anevoios, cu găletușa, grebla, lopățica şi multe, multe scoici. Doar *fulgurații* contemplative şi *stări* de plutire în neant”.

- atribute:

„Atunci a simțit ceva deosebit, cum niciodată nu mai simțise, un soi de agitație interioară combinată cu nevoia de a prelungi clipa, de a dilata momentul la maximum, astfel încât să evite ruptura inerentă oricărei despărțiri, fie ea şi temporară. *Provizorie*”.

„Da, avea, fără îndoială, o privire tulbure. *De animal hăituit*”.

- nume predicative:

„Viața materială e rea, animalică, bestială. *Fiară dezlănțuită. Teroare*”.

„Cuvintele ar fi fost superflue. *Neputincioase*”.

- complemente directe:

„Avea aripi de avion. *Coadă de avion. Suflu de avion. Calibru de avion*”.

„O cocă nespus de caldă. Creştea din mâinile mele ca o plantă de apă. Se întindea. Nu avea lungime. *Nici lățime.* O masă de forme imperfecte”.

- complemente indirecte:

„Pantofii îmi erau plini de noroi. *De frunze uscate, noroi şi rumeguş*”.

„O crimă neelucidată e un moment de disperare. *Pentru individ. Pentru omenire. Pentru ideea de adevăr*”.

- complemente circumstanțiale:

- de mod:

„Probabil mă simpatiza şi ea, căci, de fiecare dată, mă împotmoleam în privirea ei verde. Ca-ntr-un munte de zăpadă. *Ca-ntr-o livadă cu meri înfloriți*”.

- de loc:

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Îngenuncheasem în fața unui trunchi de copac. *În fața unui cer*".

- de timp:

„Lui Ivo nu-i plăcea să treacă noaptea prin cimitire. *Nici ziua*".

- cumul de circumstanțiale (de timp, de mod, de loc):

„Visez ca, începând cu vârsta de 40 de ani, să nu mai fac altceva decât să scriu. De dimineața până seara. *Fără a supăra* pe nimeni. *Într-o cameră* întunecoasă de bloc sau într-o căsuță de la țară".

b) propozițiile:

- principale:

„Caut revista. Nu o găsesc. Devin brusc foarte nervos. Nu vreau ca irascibilitatea mea să se regăsească aici. Sting lumina, ca să nu mai pot scrie. E trecut de ora cinci. Afară e întuneric. Mă întorc la masă. Pipăi ultima pagină. Nu desluşesc o iotă. Câteva clipe nu se întâmplă nimic. Întorc privirea spre fereastră. Văd luceafărul. E cât un vârf de ac. Strălucitor ca un ochi de copil".

- secundare:

- subiective:

„Îşi aminti că a interesat-o foarte mult să afle dacă există sau nu fluturi carnivori sau agresivi. *Să facă o baie caldă,* să uite de farmecul acestui bărbat criminal".

„De aceea mi se pare uneori că-i aud. *Că-i simt pe-aici, prin preajmă*".

- atributive:

„Nu erau vise urâte, coşmareşti, ci fructul teribil al imaginației febrile care nu-i dădea pace. *Care-l rodea precum un sfredel*".

- circumstanțiale:

- de condiție:

„O simplă descriere nu-i poate reda pe deplin linia şi ritmul nedesăvârşite, numai dacă face un compromis cu realitatea. *Dacă se pretează la invenție*".

- de scop: „Mă feresc să mai mănânc seara, de teamă să nu mă îngraş. *Să nu ajung obez*".

3. În mod analog, în cazul **coordonării prin joncțiune**, unitățile sintactice de acelaşi fel se separă prin punct, cu deosebirea că punctul apare înaintea conjuncțiilor coordonatoare. Prin acest artificiu, instrumentele gramaticale, trecute de obicei cu vederea, ajung să ocupe o poziție inițială în cvasipropoziția/minifraza pe care o introduc şi să dobândească valențe emfatice:

a) în interiorul propozițiilor:

„Uneori s-a dăruit cu pasiune şi-n final nu s-a ales decât cu praful. Ah, nu, greşesc. *Şi cu pulberea*".

„Râul îl despărțea de criminal. *Şi* labirintul pădurii".

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Lui Ivo nu-i plăcea să treacă noaptea prin cimitire. *Nici ziua*”.

„Fusese un iepure sau un şobolan. *Sau* o pisică”.

„În centrul povestirii se afla o crimă. De proporţii reduse ori gigantice, asta rămânea s-o stabilească posteritatea. *Sau*, mai simplu, cititorul”.

b) între propoziţii:

„Cădea inert. *Şi* căderea nu se mai sfârşea”.

„Acum nu mai trăgea cu arcul. *Dar* continua să se afunde într-un codru imaginar”.

„Se regăsea şi se pierdea, acolo, cu aceeaşi uşurinţă. *Iar* cinismul era, la o adică, refugiul său cel mai de preţ”.

„Nu i-am văzut sărutându-se. *Însă,* fără doar şi poate, un fir ascuns, roşu, al pasiunii, se ţesea tacit între corpurile şi sufletele lor”.

„ Amânarea – deşi ura astfel de subterfugii – îi era la îndemână, dar ştia că nu va putea prelungi la infinit o astfel de stare. *Ori* se rupe*, ori* se leagă*,* vorba unui coleg din facultate apropo de reuşita la examene”.

4. Segmentarea propoziţiilor şi a frazelor ocazionează apariţia intercalărilor şi, implicit, favorizează dislocarea unor părţi de propoziţie, respectiv propoziţii. Neastâmpărul gândurilor ce trebuie comunicate este mai puternic decât presiunea topicii, asupra căreia scriitoarea operează modificări, preferând să ţină cont de ordinea lăuntrică a ideilor, indiferent de consecinţele sintactice ale opţiunii sale:

a) părţi de propoziţie dislocate:

„Nu numai corpul nostru anticipează moartea cu fiecare zi ce trece, cu fiecare rid şi cu fiecare partidă de sex. *Sufletul,* de asemenea”.

„Au apărut ca din senin. Ca muştele. *Neamuri, vecini. Vecini, neamuri*”.

„Calul alb stătea acum în mijlocul salonului. Între mine şi Ivo. *Cu copitele adânc înfipte în podea,*”

„Nici nu vreau să mă gândesc că aş putea rămâne aici până la sfârşitul vieţii. *Mort de viu*”.

„Ar fi de amintit şi parcurile. Vegetaţie peste tot. *Luxuriantă*”.

„Trecuseră deja trei ani de la crimă. *Bătuţi pe muchie*”.

„Peştii îşi primiseră cu entuziasm porţia de mâncare. Asta, după îndelungi aşteptări. *Seminţe maronii. Seminţe verzi. Spirulină pentru peşti*”.

„Apa se revărsase, peştii se zbăteau disperaţi pe parchet. *Cinci galbeni, doi negri şi unul, mai voinic, roşu*”.

„Sunt aproape sigur că, în visele lor, tot la noi se gândeau. Cu voluptate. *Ca la nişte cobai,* bineînţeles, dar, în fond, era totuna”.

b) propoziţii dislocate:

BDD-A6377 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Şi-a pus capul pe butuc. Cu ochii închişi, aştepta un buzdugan sau o **ghilotină**. Ipotetică, bineînțeles. *Care nu avea să cadă, aşadar,* şi această certitudine îl scotea din sărite, ar fi preferat să-i simtă tăişul, apoi sângele cald scurgându-i-se pe umeri".

5. Un caz particular de dislocare îl reprezintă postpunerea determinantului adjectival, separat prin punct de substantivul regent. Se pune în evidență, în acest mod, semantica adjectivului, cerut de enunțul insuficient de clar. Fiecare determinant, aparent uitat într-o primă fază, apare după punct cu mai multă energie, pentru a-şi descrie intensiv, prin superlative semantice, regentul:

„Aici nu sunt decât porumbei. *Sute*".

„Nebunia. Da, nebunia devenise, în sanatoriul «Violete de Parma», o activitate. *Unica*".

„Ar fi fost pentru el un semn. *Primul. Uşor de descifrat*".

„Voia să i se amputeze picioarele. *Ambele*".

6. Adeseori, insistența asupra unui element discursiv cheie se realizează prin reluarea acestuia, imediat după punct sau la o distanță sensibilă față de ocurența precedentă. Importanța elementului reluat în alcătuirea semnificației enunțului este atât de mare, încât autoarea nu o poate reda într-un singur punct de pe axa sintagmatică. De aceea, se întoarce la cuvânt şi îl repune în discuție, fie pentru a-l nuanța, fie pentru a-l preciza sau a-l potența semantic. Identificăm, din acest motiv:

a) reluări imediate:

„Din cadavre se mai scurgea încă **sângele**. *Sânge roşu, sânge brun, sânge negru. Sânge subțire, sânge gros*".

„Avea tot timpul **frisoane**. *Frisoane, frisoane.* Tot corpul zgâlțâit".

„Drumul până la groapă, până la înmormântare, înseamnă, de fapt, a scăpa de un **cadavru**. *De cadavrul acela, al tău*".

„Călugărițele din mănăstirea Isidorei aveau părul atât de lung că o noapte întreagă nu era îndeajuns pentru subtila artă a descâlcitului şi a împletitului în codițe **subțiri**. *Subțiri* precum ceapa verde abia mijită din pământ".

„Mă întreb cum îi va desena **cearcănele vieții**. *Cearcănele vieții*".

b) reluări la distanță:

„E **un înger**, îți spune bătrânul. *Un înger*".

„Ar fi preferat să descrie **un porumbel**, realitate mult mai fragilă, mult mai tandră. *Porumbelul* umed, cu miros acrişor, din podul copilăriei".

„Citiseră câte ceva, fiecare, în legătură cu revenirea la o **viață anterioară**, dar să li se întâmple chiar lor, asta da ciudățenie! *Viața anterioară* a altcuiva".

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Femeia îşi întinse voluptuos picioarele în aşternutul plin cu **fluturi**. Măcel de *fluturi*”.

„Cu vârful pantofului a încercat să deschidă uşa balconului, să pătrundă în acea seră, da, putea fi numită seră, căci stăteau acolo, laolaltă, fel de fel de soiuri de plante, europene, africane, asiatice, unele cu eflorescenţe, altele sterpe, **cactuşi**, mai ales **cactuşi**, bombaţi, înalţi, înfloriţi, încovoiaţi. *Cactuşi* trişti”.

„**Aerul rece** al dimineţii îl face să strănute. *Aerul rece* al ultimei dimineţi”.

Repetarea unităţilor lexicale este secondată de repetarea unităţii sintactice, prin înlocuirea construcţiei nominale cu un pronume:

„O altă abordare. *Spre asta* ţintesc”.

„Pădurea. Mâlul. Rătăcirea noastră. Urcatul în copaci. Mirosul. Concertul ratat. *Nimic* nu fusese real?”.

„Îmi plac poveştile. De orice fel. Ascultate, citite, inventate, *toate* îşi au farmecul lor”.

7. Întocmai ca intercalările, incidenţele sunt delimitate de puncte. Utilizarea punctului interior pentru izolarea structurilor ce aparţin planului comentariului de comunicarea propriu-zisă este o dovadă de consecvenţă procedurală. Maestră a fărâmiţării enunţurilor în unităţi din ce în ce mai reduse ca dimensiuni, autoarea nu putea rata marcarea fermă a graniţelor dintre două tipuri de discurs. Prin utilizare de puncte la dreapta şi la stânga incidenţelor, ea îngroaşă liniile de departajare a acestora de restul textului, lăsat să curgă în sensul preconizat, aparent neatins de observaţiile cuprinse în structurile incidente:

„Undeva, într-o altă dimensiune, Barbara râdea cu toată forţa. I-am făcut semne disperate. *În zadar.* Nu mă vedea. Nu mă auzea”.

„Uneori s-a dăruit cu pasiune şi-n final nu s-a ales decât cu praful. *Ah, nu, greşesc.* Şi cu pulberea. Sublim deznodământ”.

„Când a coborât din autobuz, cu toate aceste frânturi de gânduri după el, s-a simţit îmbrâncit. *La propriu.* Un grup de ţigănci tinere, bine încolţite, cu obrajii rumeni, îl înconjurase”.

„Alţii îşi tatuau fluturi pe corp. *Pur şi simplu.* Se credeau, astfel, apăraţi”.

8. Revenirile cu precizări sau comentarii în scopul explicitării semnificaţiei unei propoziţii/fraze duc la o aglomerare de unităţi sintactice mai mult sau mai puţin ample, lipsite de predicat, care s-ar încadra aproximativ în clasa propoziţiilor nominale. În aceste spaţii în care acţiunea nu progresează, scriitoarea se comportă ca un pictor, aducând tuşe de culoare în enunţuri ce se cer înfrumuseţate, înnobilate prin vibraţie suplimentară:

BDD-A6377 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Cazi în gol, adică, mai precis, în propria ta ființă. *Ca-ntr-o cutie goală de conserve. Zdrăngănitoare. Târâtă de nuntaşi. Până-n poarta uriaşă, de lemn, a bisericii. Un roman despre disperare*".

„În afara textului era un handicapat, un măscărici. *Un domn de 40 de ani măcinat de îndoieli. Cu o personalitate răstignită, obligată să-şi limiteze unghiurile de vedere*".

„Visul poate fi o monstruozitate depozitată în inconştient, imagine sau idee neperformantă. Poate fi obsesie. *Stăruință, chin al înfăptuirii. Imagine paradoxală, intangibilă, misterioasă, imprecisă, magică*".

„Nu mai aduc deloc cu ființele robuste de dinainte. *Păpuşi de cârpă. Zdrențe. Miros pestilențial. De hoit. Descompunere. Firească ardere. Până la os. Până la clipa din urmă*".

Mânuirea dezinvoltă – intuitivă sau deliberată – a punctului interior face din această opțiune de punctuație alternativă o particularitate definitorie pentru stilul prozatoarei Simona Constantinovici, fapt confirmat şi de scriitorul Lucian Petrescu, care îi recomandă romanul, într-o frază în care o imită stilistic, recurgând intenționat la punctul interior:

„O carte de citit, dragii mei. *Nu o carte de grup literar. De generație. De senzație. De aplicație*. O carte de autor, dar şi o carte care poate rămâne singură. Fluture aparent mic, de culoare pală, dar indestructibil, precum Nălbarul de la butoniera Tatălui. Amin"[4]. (s.n. – M.-I. B.)

Fenomenul punctului interior se înscrie în tendința generală a scriitorilor moderni şi postmoderni de a ignora constrângerile punctuației oficiale şi de a-şi crea propriul sistem de expresie, printr-o distribuție personalizată a semnelor de punctuație. Pentru numeroşi scriitori, punctul încetează a mai fi un semn de punctuație exterioară[5]. El este folosit în locul unor semne de punctuație ce nu pot figura în final de enunț:

- în locul virgulei:

„Într-adevăr, s-a apucat să scrie. Mi-a arătat, tot la telefon, că merge greu. *Că frazele se fac mai mari* decât ar vrea el, şi-şi încurcă propozițiunile". (Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

„N-am vocație de anahoret. *Fiindcă sunt de o radicală sociabilitate*". (P. Țuțea, *Între Dumnezeu şi neamul meu*);

- în locul a două puncte:

[4] L. Petrescu, *Cronica unor morți amânate*, prefață la Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*, Timişoara, Ed. Brumar, 2005, p. 9.

[5] Vezi G. Beldescu, *Punctuația în limba română*, p. 76-78; M.-I. Borchin, *Manual de ortografie şi punctuație*, Timişoara, Ed. Excelsior Art, 2005, p. 90-93; GA3, vol. II, p. 950 etc.

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

„Turner n-a pictat decât un portret. *Al său*”. (O. Paler, *Un muzeu în labirint*);

„Mi-am amintit brusc care a fost ultima mea dorință înainte de a muri. *Să mănânc un măr*”. (Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*);

- în locul liniei de pauză:

„Apoi a aflat din ziare că omorâse un cuplu, doi colecționari de fluturi, şi că a fost internat într-o clinică de psihiatrie. *Pardon, un sanatoriu de recuperare*”. (Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*)

„În mâna dreaptă ținea strâns o valiză uriaşă. *Un fel de cufăr din lemn, cum erau cele milităreşti, din timpul războiului, în care soldații îşi purtau fără chef izmenele, lamele de bărbierit, bocancii de schimb, maiouri, şosete, toate din bumbac, un album de familie scorojit, un pachet de biscuiți, două fire de cârnați şi multe alte nimicuri*”.

sau apare în poziții unde norma gramaticală exclude prezența oricărui semn de punctuație:

„Nu numai canal, nu numai unelte şi maşini, fabrici şi ogoare, minereuri, metale, industrii (grele şi uşoare), furnale, măşti de proiecție, iureşe şi succese, succese în iureş, ci şi... fotolii. *Academice*”. (V. Ierunca, *Dimpotrivă*);

„Mii de ciori, familii întregi. *Croncăneau şi se izbeau de nori*” (Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*).

După cum am susținut şi am ilustrat pe baza selecției de texte operate, problematica punctului interior acoperă o varietate de distribuții atipice ale punctului, puse, deocamdată, pe seama tendinței unor scriitori de a produce efecte stilistice prin segmentări subiective ale enunțului. Punctului interior i se recunoaşte această funcție stilistică, dar introducerea punctului şi în structura internă a enunțurilor continuă să fie privită ca o strategie discursivă rară, nicidecum simptomatică pentru evoluția actuală a punctuației româneşti.

BIBLIOGRAFIE

Beldescu, G., *Punctuația în limba română*, ediția a II-a, revăzută şi completată, Bucureşti, Editura 100+1 Gramar, 1997.

Borchin, M.-I., *Manual de ortografie şi punctuație*, Timişoara, Editura Excelsior Art, 2005.

***, *Dicționarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, ediția a II-a, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005 ($DOOM_2$).

BDD-A6377 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)

Drincu, S., *Semnele ortografice şi de punctuaţie în limba română. Norme şi exerciţii*, Bucureşti, EŞE, 1983.
***, *Gramatica limbii române*, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005.
Petrescu, L., *Cronica unor morţi amânate*, prefaţă la Simona Constantinovici, *Colecţia de fluturi*, Timişoara, Editura Brumar, 2005.

THE INNER POINT

(Abstract)

In the latest studies of punctuation, a special distribution of the full-stop is revealed. The introduction of the full-stop, known as a mark of final punctuation, in the inner structure of the sentence, allows the writers to underline the numerous possible meanings of pause in the discourse. The distribution – forbidden by the definition of the full-stop – generates various stylistical consequences of the use of full-stop as a mark of interior punctuation in the novel *Collection of Butterflies (Colecţia de fluturi*) written by Simona Constantinovici.

BDD-A6377 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:54:43 UTC)